הרואה פרק תשיעי ברכות

מסורת הש"ס

דקנה וחזר וקנה דברי הכל אין צריך לברך. דהא רבי יוחנן נמי אמר צריך לברך אלא משום דלענין קנייה חדש הוא: **ואיכא דאמרי כו' מכלל דבי יש לו וקנה דברי הכל צריך לברך.** דהא רב הונא נמי אמר אין צריך לברך אלא דקנה וחזר וקנה דליכא חדוש כלל אבל יש לו וקנה דאיכא חדוש מודה הוא דצריך: **בין כך ובין כך.** בין שיש לו בין שאין לו הואיל ולא קנה הראשונים ועכשיו קנה צריך לברך: **נמי כר' מאיר ונמי כרבי יהודה.** דאפילו רבי יהודה לא פליג אלא בשיש לו וקנה אבל בקנה וחזר וקנה נמי: **דמסקא ארעא ברעוא.** לימ"ן מתמת המים והוה ליה לזבל: **פשפא מיכא רעה היא.** שמתבלת תבואה של שנה זו ומבכרן כרוב דיין האמת: **ונמי הטוב שהיא מעין הרעה.** יבכר הטוב והמטיב: **מאי היא.** כגון דאשכח מליחה: **שנא יסריה.** הזרע אלא יקלוט ויהיה ולד ולאחר שנשה ימים אם לא קלט ובכר הסרים ואין תפלה מועלת: **שנא יסא סגדל.** שלא תתעבר אשתו ולד אחר ויהיה פוחת גודלו של ראשון ודומה לדב של ים שמתו סגדל. הכי אמרינן במס' נדה (דף כה:) סגדל דומה לסגדל של ים ומתמלאתו ולד היה אלא שנרלף משל לאדם שסטר את חבירו והמזיר לרבו לאחריו: **ומי מסני.** תפלה לזכר אפילו בתוך ארבעים יום והלא הדבר תלוי בהזרעה תחלה: הכי גרסינן **משכחת לה דמסניא כגון שהוריעו שניסה בכם אחת: כל היכי דדרשת ליה לפני קרא.** מדרש לחדא משמעות: **מסיפיה לריפיה מדרש.** מי שנכון לבו בטוח בי' משמועה רעה לא ירא: **בדברי תורה דמיב.** אמרי אדם מפחד תמיד שמא תשתכח ממנו שמתוך כך הוא ממזיר לשמתם תמיד: **פנו רבנן.** כן עזאי אמרה דאמר שמים בכנימתו ושמים ביציאתו: **ליה לן כם.** יזהר בעצמו שלא יפשע או אם פשע בכר אל יכנס במקום סכנה: **כי בני.** בית המרחץ: **מפוסיה.** חפירה שהמים נופלים לתוכה ובני אדם רוחצים על גבי תקרה שעל גבה: **כחד אבריה.** בזרועו החזיק אחד מו שנים וזה בזה החזיקו עד מאה ואחד: **הייבו דרבי אחא.** דבעי מודוי שהוצאתני לשלום: **שאין דרכן של בני אדם וכו'.** כלומר לא היה להם לעסוק בדפוסות אלא לנקש לחמים: התכנדו

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פ"י מהל' ברכות (הל' ל) (סמג עשין מז) טוש"ע א"ח סימן רכב סעיף ג:
נו ב ג מיי' שם הלכה ד (סמג שם) טוש"ע א"ח סי' רכב סעיף ד:
נז ד ה מיי' שם הלכה [כב] כה סמג שם טוש"ע א"ח סימן רל סעיף א:
נח ו מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ג:
נט ז מיי' שם הל' כא טוש"ע שם סעיף ד:
ס ח טוש"ע יו"ד סימן שלו סעיף א:

תורה אור השלם

1. וְאַחַר יָלְדָה בַּת וְתִקְרָא אֶת שְׁמָהּ דִּינָה:
בראשית ל כא
2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטֻמְּאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַּת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא:
ויקרא יב ב
3. מִשְׁמַעְתָּה רָעָה לֹא תִירָא נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֵחַ בַּיְיָ:
תהלים קיב ז
4. פָּזְרוּ בְצִיּוֹן חֲטָאִים אֶחָדָה רַעֲדָה תָפְשַׂם מִי יָנוּר לָנוּ אֵשׁ אוֹכְלָה מִי יָנוּר לָנוּ מוֹקְדֵי עוֹלָם:
ישעיהו לג יד
5. אַשְׁרֵי אָדָם מַפְחִיד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה:
משלי כח יד
6. כִּי פַחַד פָּחַדְתִּי וַאֲפַחֵדֵנִי וְאֲשֶׁר יָגֹרְתִּי יָבֹא לִי:
איוב ג כה
7. לוּלֵי יְיָ צְבָאוֹת הוֹתִיר לָנוּ שָׂרִיד כִּמְעָט כְּסְדֹם הָיִינוּ לַעֲמֹרָה דָּמִינוּ:
ישעיהו א ט
8. אִם יָקוּם הִתְהַלֵּךְ בְּרוּחַ עַל מִשְׁעֲנוֹתוֹ וְנִקָּה הַמַּקֵּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרִפֹּא יְרַפֵּא:
תהלים נו יא

רבינו חננאל (המשך)

דדייקת מדקא מיפלגי ביש לו כיוצא בהן, ר' מאיר סבר אין צריך לברך ור' יהודה סבר אף על פי שיש לו כיוצא בהן צריך לברך. מיכלל בשקנה כיוצא בהן וישנם מצויין אצלו מודה לר' מאיר שאין צריך לברך, אילא אפילו בהא פליגי ר' יהודה. והאי (מפריש) (דפריש) פלוגתיהו ביש לו להדיעך כחו דר' מאיר, דבירן שיש לו אף על פי שלא קנה כיוצא בהן מעולם אין צריך לברך. וקימא לן כר' יוחנן וכליאשנא בתרא דדיקא במתניתין דתנן קנה כלים ולא תנן יש לו, וכל היכא דפליגי ר' יוחנן ורב הונא הילכתא כר' יוחנן. ולא עוד אלא דקא מתרץ ר' יהודה לטעמיה, ור' יהודה ור' מאיר הילכתא כר' יהודה, הילכך הילכתא דבין קנה ובין לא קנה כיוצא בהן, ואפילו אם יש לו כיוצא בהן צריך לברך. **תנאי** היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון מלפניך שתלד אשתי זכר הרי זו תפלת שוא. אוקימנא לאחר מ' יום היא תפלת שוא, אבל בתוך ארבעים יום מהני רחמי, והרא שהזהירנו איש ואשתו בכל אחת. **אשרי אדם** מפחד תמיד בדברי תורה, אבל בפרלי דעלמא החוטא מתפחד שנאמר פחדו בציון חטאים וגו'. הנכנס לכרך מתפלל ב' כולל. פירוש רצוצע על העתיד, כיצד, ביקש להיכנס לעיר אומר יהי רצון מלפניך שתכניסני לשלום כולל. נכנס לשלום נותן הודאה לשעבר, כיצד, אומר מודה אני לפניך יי"

גליון הש"ס

גמ' כח דהתתירא כו'. עי' רש"ל פסחים ק"ב ע"א ד"ה להדיעך כחו ועי' מ"ר סי' כ: שם כל היכי דדרשת לאאי קרא. כפין זה לקמן סב ע"ב: **רש"י** ד"ה שלא יהא סגדל. שלא תתעבר. עי' נדה דף כה ע"ב תוס' ד"ה קמ"ל:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (דף"ל אחא) מפ"ת: [ב] שם (וחרפאני כי לא"ב ע"ל ובמופתן אמת לפי) מפ"מ וכ"ב כי רופא חנם אתה: [ג] שם חנם. כ"ב וכ"ה כמ"ש אבל גירסת נה"ג והמתבר"ם תולים:

לעזי רש"י

לימ"ן [לימו"ן]. רפש. בוץ.

מוסף רש"י

כח דהתתירא עדיף ליה. טוב לו להמתינו כח דברי המתיר, שהוא מוחץ על שמועתו ואינו יכול לסתור, אבל כח המאסרין אינם יכולים שהכל יכולין לסתור ואפילו בדבר המותר (ביצה ב:). אין מזהירין מעשה נסים. להניח כלים מהן (חולין מג:). מרישיה לסיפיה. אם נתנו לדרשו למקרא זה יש לך לדרשו יפה בין בסמיכתו בין בסיפיו (לקמן סב.) לו: מאן דדרים ליה מריפיה לסיפיה מדרים, נדרש מהמשמעותיה יפה (סנהדרין עג.). **והכתיב** אשרי אדם מפחד תמיד. דוחק לומר שהוא בטלה שלא תמרח הקלה בכך אם אפשר זאת (גיטין נה:). מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות. ולא תמרגע רחמנא מחי ומיהו מסי (ב"ק פח.).

רבינו חננאל

מיכלל דבי קנה וחזר וקנה הואיל ועכשו אין לו כיוצא בהן דברי הכל צריך לברך. לישנא אחרינא אמר רב הונא לא שאנו אילא שלא קנה כיוצא בהן. אבל אם קנה כיוצא בהן אין צריך לברך. ר' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה צריך לברך. כלומר, בין קנה כיוצא בהן בין לא קנה כיוצא בהן צריך לברך. מיתיבי בנה בית חדש ואין לו כיוצא בהן צריך לברך דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר בין כך ובין כך צריך לברך. דיקינן מינה לר' מאיר מדקאתני ואין לו כיוצא בהן [הא יש לו כיוצא בהן] אף על פי שלא קנה מעולם כמותם אין צריך לברך. ור' יהודה אומר בין יש לו כיוצא בהן ובין אין לו כיוצא בהן הואיל ולא קנה עדיין כיוצא [בהן] צריך לברך. בשלמא לישנא קמא רב הונא כר' מאיר ור' יוחנן כר' יהודה, אלא ללישנא בתרא בשלמא רב הונא דאמר לא שאנו שצריך לברך אלא שלא קנה כיוצא בהן, אבל קנה כיוצא בהן אין צריך לברך, ודייקינן מינה אם מי שקנה כיוצא בהן ועכשיו אינם אצלו אין צריך לברך, כל שכן מי שיש אצלו עכשיו כיוצא בהן שאין צריך לברך, נמצא רב הונא כר' מאיר, אילא ר' יוחנן דאמר אפילו קנה כיוצא בהן ויש לו כיוצא בהן צריך לברך כמאן, לא כר' מאיר, דהא ר' מאיר סבר אם יש לו כיוצא בהן אין צריך לברך, ולא כר' יהודה דהא ר' יהודה סבר אם קנה כיוצא בהן אין צריך לברך, ומשני ר' יוחנן לא, לעולם ר' יהודה סבר אפילו קנה וחזר וקנה כיוצא בהן צריך לברך, ודהאי דקא מיפלגי ביש לו

מכלל דבי קנה וחזר וקנה דברי הכל אין צריך לברך וא"ד אמר רב הונא לא שנו אלא שלא קנה וחזר וקנה אבל קנה וחזר וקנה אין צריך לברך ור' יוחנן אמר [א]אפילו קנה וחזר וקנה צריך לברך מכלל דבי יש לו וקנה דברי הכל צריך לברך מיתיבי בנה בית חדש ואין לו כיוצא בו קנה כלים חדשים ואין לו כיוצא בהם צריך לברך יש לו כיוצא בהם אין צריך לברך דברי ר"מ ר' יהודה אומר בין כך ובין כך צריך לברך בשלמא לאישנא קמא רב הונא כר"מ ורבי יוחנן כרבי יהודה אלא לאישנא בתרא בשלמא רב הונא כרבי יהודה אלא רבי יוחנן דאמר כמאן לא כר"מ ולא כרבי יהודה אמר לך רבי יוחנן הוא הדין דלרבי יהודה קנה וחזר וקנה נמי צריך לברך והא דקא מיפלגי ביש לו וקנה להודיעך כחו דר"מ דאפי' קנה ויש לו אין צריך לברך וכל שכן קנה וחזר וקנה דאין צריך לברך וליפלגו בקנה וחזר וקנה דאין צריך לברך להודיעך כחו דר' יהודה [ב]כח דהתתירא עדיף ליה[ג]:

[ב]מברך על הרעה כו': היכי דמי כגון דשקל בדקא בארעיה אף על גב דטבא היא לדידיה דמסקא ארעא שירטון ושבחא השתא מיהא רעה היא: [ג]ועל הטובה כו': היכי דמי כגון דאשכח מציאה אף על גב דרעה היא לדידיה דאי שמע בה מלכא שקיל לה מיניה השתא מיהא טובה היא: [ד]היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון שתלד כו' הרי זו תפלת שוא: ולא מהני רחמי מתיב רב יוסף [ה]ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה מאי ואחר אמר רב לאחר שדנה לאה דין בעצמה ואמרה י"ב שבטים עתידין לצאת מיעקב ששה יצאו ממני וארבעה מן השפחות הרי עשרה אם זה זכר לא תהא אחותי רחל כאחת השפחות מיד נהפכה לבת שנא' ותקרא את שמה דינה [ו]אין מזכירין מעשה נסים ואיבעית אימא מעשה דלאה בתוך ארבעים יום הוה כדתניא שלשה ימים הראשונים יבקש אדם רחמים שלא יסריח משלשה [ז]ועד ארבעים יבקש רחמים שיהא זכר מארבעים יום ועד שלשה חדשים יבקש רחמים שלא יהא סנדל משלשה חדשים ועד ששה יבקש רחמים שלא יהא נפל מששה ועד תשעה יבקש רחמים שיצא בשלום ומי מהני רחמי והא"ר יצחק בריה דרב אמי [ח]איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר שנאמר [ט]אשה כי תזריע וילדה זכר הכא במאי עסקינן כגון שהזריעו שניהם בבת אחת: היה בא בדרך: ת"ר מעשה בהלל הזקן שהיה בא בדרך ושמע קול צוחה בעיר אמר מובטח אני שאין זה בתוך ביתי ועליו הכתוב אומר [י]משמועה רעה לא ייראה נכון לבו בטוח בה' אמר רבא [יא]כל היכי דדרשת להאי קרא [יב]מרישיה לסיפיה מדריש מסיפיה לרישיה מדריש מרישיה לסיפיה מדריש משמועה רעה לא ייראה מה טעם נכון לבו בטוח בה' מסיפיה לרישיה מדריש נכון לבו בטוח בה' משמועה רעה לא ייראה ההוא תלמידא דהוה קא אזיל בתריה דרבי ישמעאל ברבי יוסי בשוקא דציון חזייה דקא מפחיד אמר ליה חטאה את דכתיב [יג]פחדו בציון חטאים אמר ליה [ז]והכתיב [יד]אשרי אדם מפחד תמיד אמר ליה ההוא בדברי תורה כתיב יהודה בר נתן הוה שקיל ואזיל בתריה דרב המנונא אתנה אמר ליה יסורים בעי ההוא גברא לאתויי אנפשיה דכתיב [טו]כי פחד פחדתי ויאתיני ואשר יגורתי יבא לי והא כתיב אשרי אדם מפחד תמיד ההוא בדברי תורה כתיב: הנכנס לכרך: תנו רבנן [טז]בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתכניסני לכרך זה לשלום נכנס אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהכנסתני לכרך זה לשלום בקש לצאת אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתוציאני מכרך זה לשלום יצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהוצאתני מכרך זה לשלום וכשם שהוצאתני לשלום כך תוליכני לשלום ותסמכני לשלום ותצעידני לשלום ותצילני מכף כל אויב וארב בדרך אמר רב מתנא ל"ש אלא בכרך שאין דנין והורגין בו אבל בכרך שדנין והורגין בו לית לן בה א"ד אמר רב מתנא אפילו בכרך שדנין והורגין בו זימנין דלא מתרמי ליה אינש דיליף ליה זכותא ת"ר [יז]הנכנס לבית המרחץ אומר יהי רצון מלפניך יי' אלהי שתצילני מזה ומכיוצא בו ואל יארע בי דבר קלקלה ועון ואם יארע בי דבר קלקלה ועון תהא מיתתי כפרה לכל עונותי אמר אביי לא לימא אינש הכי דלא לפתח פומיה לשטן [יח]דאמר ר"ל וכן תנא משמיה דר' יוסי לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן אמר רב יוסף מאי קראה דכתיב [יט]כמעט כסדום היינו לעמורה דמינו מאי אהדר להו נביא שמעו דבר יי' קציני סדום וגו' כי נפיק מאי אומר א"ר אחא מודה אני לפניך יי' אלהי שהצלתני מן האור ר' אבהו על לבי בני אפחית בי בני מתותיה אתרחיש ליה ניסא קם על עמודא שזיב מאה וחד גברי בחד אבריה אמר היינו דר' אחא דאמר רב אחא [א] [כ]הנכנס להקיז דם אומר יהי רצון מלפניך יי' אלהי שיהא עסק זה לי לרפואה ותרפאני [ג] כי אל רופא נאמן אתה ורפואתך אמת לפי שאין דרכן של בני אדם לרפאות אלא שנהגו אמר אביי לא לימא הכי [כא]דתני דבי רבי ישמעאל [ג] [כב]ורפא ירפא [כג]מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות כי קאי מאי אומר אמר רב אחא ברוך רופא חנם הנכנס

אלהי שהכנסתני לשלום וכן ביציאה. הנכנס לבית הכסא אומר התכבדו מכובדים קדושים משרתי עליון, תנו כבוד לייי והמתינו לי עד שאצא, שזה דרך בני אדם. כי נפיק מבכר אשר יצר האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים כולו. תנו רבנן הנכנס למרחץ אומר יהי רצון מלפניך יי' אלהי שתצילני מזה ומכיוצא בו לעתיד לבוא ואל יארע בי דבר קלקלה ועייל, וכי נאפיק מבכר ברוך אשר הצלתני מן האור. הנכנס להקיז דם אומר יהי רצון מלפניך יי' אלהי שיהא עסק זה לי לרפואה ותרפאני, כי אל רופא ורחמן אתה. כי נאפיק מאי, אמר רבא ברוך רופא חיים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com